PSIHANALIZA

Dicţionar de termeni, noţiuni, expresii

Abreacţie
Procedeu utilizat în psihanaliză care constă în retrăirea şi purjarea emoţiilor traumatice responsabile de apariţia simptomelor nevrotice. Pentru prima oară abreacţia a fost utilizată ca metodă terapeutică de dr. Iosif Breuer, din Viena, mentor şi colaborator al lui Sigmund Freud.

Acte ratate
Erori neintenţionate din seria lapsusurilor, uitărilor sau pierderilor, care au fost studiate de psihanaliză. Ele se substituie unor acte conştiente, inten- ţionate, lăsînd să se întrevadă tendinţe şi moţiuni psihice inconştiente, gata să erupă în viaţa conştientă. Psihanaliza acordă şi azi un interes deosebit studiului acestor fenomene.

Antagonism psihic
Expresia sugerează o atitudine de ambivalenţă psihică, sau în termeni obi şnuiţi de conflict. Psihanaliza a pus în evidenţă pentru prima oară caracterul conflictual al vieţii noastre psihice care înglobează pulsiuni şi tendinţe care au scopuri şi obiecte polarizate.

Asociaţii libere
În psihanaliză, metodă de investigare psihică ce constă în faptul de a relata orice trece prin minte fără a exercita asupra conţinutului mentale vreo cenzură de orice formă ar fi. Se aseamănă, oarecum, cu dicteul spontan din şedinţele mediumnice. Metoda a fost creată de Sigmund Freud, atunci cînd s-a hotărît să renunţe la aportul hipnozei în investigarea amintirilor pacientului.

Complexul lui Oedip
Complexul nuclear al psihismului uman, după opinia psihanalizei, descoperit de Freud în urma propriei sale

auto-analize. Structural acest complex este definit astfel: **atracţie erotică a băieţelului pentru mama sa (la fetiţă, raporturile se schimbă) şi ostilitate marcată faţă de tatăl, pe care vrea să îl înlocuiască alături de mamă**. Există şi complexul lui Oedip negativ în care atracţia erotică se manifestă faţă de părintele de acelaşi sex.
Soluţionarea normală a complexului lui Oedip presupune integrarea imaginii paternale (identificarea cu tatăl) şi deplasarea sau sublimarea libidoului incestuos. În realitate, această soluţionare optimă este departe de a fi realizată în viaţa reală. Aşa cum o indică şi drama Oedipului istoric, reminiscenţele erosului care are ca obiect mama sînt conservate chiar şi la o vîrstă adultă. În psihanaliză, analiza oedipului constituie piatra unghiulară a procesului tera- peutic.

Complex psihic
Termenul îi aparţine lui C.G.Jung şi desemnează o formaţiune psihică determinată ca un conglomerat de idei, emoţii, afecte şi impulsuri motrice, care constelează în chip autonom. (Timiditatea este un exemplu de complex psihic.) Complexele structurează psihicul uman şi nu au întotdeauna un caracter morbid.

Conţinut arhetipal
(În psihologia lui C.G.Jung) conţinut psihic care are o dimensiune colectivă, de maximă generalitate. Complex autonom inconştient care corespunde "trăsăturilor de comportament" ale biologilor (**patterns of behaviour**).

Conţinut manifest
termen utilizat în psihologia visului la Freud, desemnînd forma pe care o capătă visul la trezirea visătorului, forma în care a fost el visat şi memorat de visător.

Fenomen funcţional
Proces psihic autonom descris de Silberer, în virtutea căruia conţinuturile mentale ale stării de veghe sînt simbolizate în starea de somn.

Idei latente
Ideile care au stat la baza creării visului, oferind

conţinutul dinamic al al structurii onirice. Dorinţele visului care pot fi reduse la noţiuni şi idei concrete.

Inconştient

Termen central utilizat de psihanaliză pentru a desemna acele reprezentări şi pulsiuni psihice care sînt inaccesibile minţii conştiente. Termenul înglobează mai multe semnificaţii după cum avem de-a face cu o considerare **descriptivă** sau **dinamică** a activităţii psihice. Din punct de vedere descriptiv, inconştientul desemnează reprezentările care se află într-o stare latentă, inconştientă dar se pot reîntoarce   în conştient printr-un simplu efort de concentrare asupra lor. Din punct devedere dinamic,   inconştientul desemnează acele materiale psihice care sînt refulate, respinse din   con ştienţă şi menţinute inconştiente deoarece nu sînt conforme cu orientarea morală şi etică a   subiectului (**supraeului**).

Lapsus calami

Eroare de scriere, care intră la capitolul **acte ratate**, studiate de psihanaliză.

Lapsus linguae

Eroare de vorbire, care intră la capitolul **acte ratate** studiate de psihanaliză.

Libido

Temen care desemnează în psihanaliză mărimea excitaţiei sexuale. Libidoul este pentru instinctul sexual ceea ce este foamea pentru cel alimentar. În general, şi sub influenţa lui C.G.Jung, termenul desemnează ideea de tendinţă, înclinaţie, apetit, în sensul de excitaţie psihică acţionînd ca un imbold interior spre o acţiune exterioară.

Metoda amplificării

Metodă de interpretare a visului impusă de C.G.Jung, care constă în asocierea materialului oniric cu elemente extrase din religii, mituri, legende şi basme populare, într-un cuvînt cu materiale   colective. Metoda a fost deja utilizată de Freud, atunci cînd a apelat la ajutorul basmelor în interpretarea viselor unui pacient.
Această metodă devine, în şcoala lui Jung, o adevărată

hermeneutică critivată, de altfel, de şcoala freudiană.

Mecanisme psihice de defensă
Termenul înglobează toate acele mecanisme psihice care sînt angajate în dialectica conştientului şi inconştientului în viaţa psihică normală şi anormală. Refularea este un asemenea mecanism care împiedică accesul la conştienţa individului a materialelor psihice indezirabile din punct de vedere moral. Alte mecanisme: formaţiunea reacţională, proiecţia, deplasarea, condensarea, sublimarea, identificarea cu agresorul, raţionalizarea ş.a.

Metoda asociaţiilor libere
Procedeu terapeutic avansat de Freud care constă în exigenţa solicitată pacientului de a-i relata terapeutului tot ceea ce îi trece prin minte fără a supune conţinuturile mentale care se derulează în chip spontan unei cenzuri intelectuale sau morale.

Mijloace de investigare a inconştientului
Există mai multe tehnici de investigare şi conştientizare a conţinuturilor psihice inconştiente. Dintre ele enumerăm: asociaţiile libere, interpretarea actelor ratate, interpretarea viselor şi simbolurilor. Aceste mijloace constituie însăşi metoda psihanalitică.

Misoneism
Reacţie psihologică de refuz şi respingere a tot ceea ce este nou sau implică schimbare atît pe plan cultural, cît şi socio-relaţional. Este specific societăţilor primitive tradiţionaliste şi imobiliste şi, în general, persoanelor vîrstnice.

Nevroză
Afecţiune psihică larg răspîndită care poate fi supusă tratamentului psihanalitic. Spre deosebire de psihotic, insul nevrozat este conştient de condiţia sa, rămîne activ social şi capabil de muncă şi satisfacţii afectiv-intelectuale.

Postură infantilă
Postură relaţională specifică vîrstei infantile, care se

caracterizează printr-o atitudine globală pasivă-receptivă faţă cuplul parental. În relaţiile adulte, **p. i.** desemnează adeseori o schemă relaţională de tip master-slave, sau sado-mazochistă.

Proces de individuaţie
Scopul final al terapiei junghiene. El desemnează trecerea de la fiinţa parcelată, disociată a individului istoric, la cea plenară, completă, care a realizat Sinele. Jung crede că acest proces este descris în alchimia tradiţională prin sintagme ca unirea contrariilor, conjuncţia opuşilor, conjuncţia soare-lună, mariajul regal etc. În prima fază acestui proces conştiinţa este inghiţită de inconştient, pentru a renaşte în final revivificată (după ce va fi integrat conţinuturile psihice refulate, sau care nu au făcut niciodată parte din conştiinţa individului)**.**

Psihanaliză
Termenul desemnează concomitent trei aspecte: metodă de tratament a afecţiunilor nevrotice; metode de investigare a inconştentului pihic; cuno ştinţele extrase pe această cale.

Psihanaliză aplicată
Ramură a psihanalizei care se ocupă cu studiul fenomenelor culturale şi spirituale. Ea debutează cu lucrările lui Freud dedicate studiilor extraclinice.

Psihologie abisală
O altă desemnare generică a psihanalizei. Întrucît se ocupă de cercetarea conţinuturilor inconştientului psihic, psihanaliza poate fi numită abisală.

Psihologie dinamică
O psihologie care se axează pe premiza, confirmată de realitatea clinică, a conflictului dintre forţe psihice antagoniste. Ea pune un accent central pe sarcina invetigării inconştientului psihic, pe interpretare şi asimilare a materialelor inconştiente. Diferă atît de psihiatrie, cît şi de psihologie. Psihanaliza este o psihologie dinamică.

Refulare

Proces psihic autonom prin care anumite materiale psihice: reprezentări, afecte, impuslii, sînt împiedicate să aceadă la conştient. Ele sînt astfel împiedicate să se traducă în act fie că este vorba de simpla conştientizare, fie de o excitarea motilităţii.

Refulat
Produsul refulării; materiale psihice refulate.

Simptom nevrotic
Manifestare clinică a unui conflict nevrotic.

Supradeterminare
Termenul include ideea de stratificare a cauzelor apariţiei simptomelor nevrotice. Supradeterminarea se poate aplica şi în interpretarea producţiilor culturale, simbolice, mitologice, atunci cînd mai multe surse sau interese psihice au contribuit la constituirea unei imagini, simbol, mitologemă, filozofemă.

Tată devorator
Versantul psihic negativ, castrator, al imaginii arhetipului paternal în psihologia junghiană. Reprezetări culturale ale tatălui devorator găsim în Vechiul Testament, şi în general în miturile care descriu personaje mistice - divinităţi, mînioase, distructive, sau situaţii fatale care evocă arhetipul paternal.

Tendinţa refulată şi instanţa refulantă
Tendinţa psihică refulată are mai tot timpul, în psihanaliză, un caracter sexual (a nu se confunda cu sexualul genital). Instanţa refulantă se identifică cu cenzura morală a individului situată în supraeu.

Tendinţe psihice incompatibile
În psihanaliză, expresia desemnează un cuplu de forţe psihice antagoniste, care opun deobicei tendinţele morale ale individului (supraeul, idealul eului etc.) şi pulsiunile sale animale. Din cele din urmă fac parte, în general, pulsiunile erotice şi agresive.

Travaliul oniric
Proces psihic prin care **conţinutul latent** al visului (ideile latente) este transformat în **conţinut manifest**.

Interpretarea visului constă tocmai în inversarea acestui proces, prin care faţada visului este redusă la conţinutul latent. Travalul oniric - munca visului - cuprinde mai multe faze din care cităm: **deplasarea**, **condensarea** , **simbolizarea**, reprezentarea prin invers. Cea mai importantă şi fază este, însă, regresiunea reprezentărilor verbale la stadiul de percepţii vizuale.

